

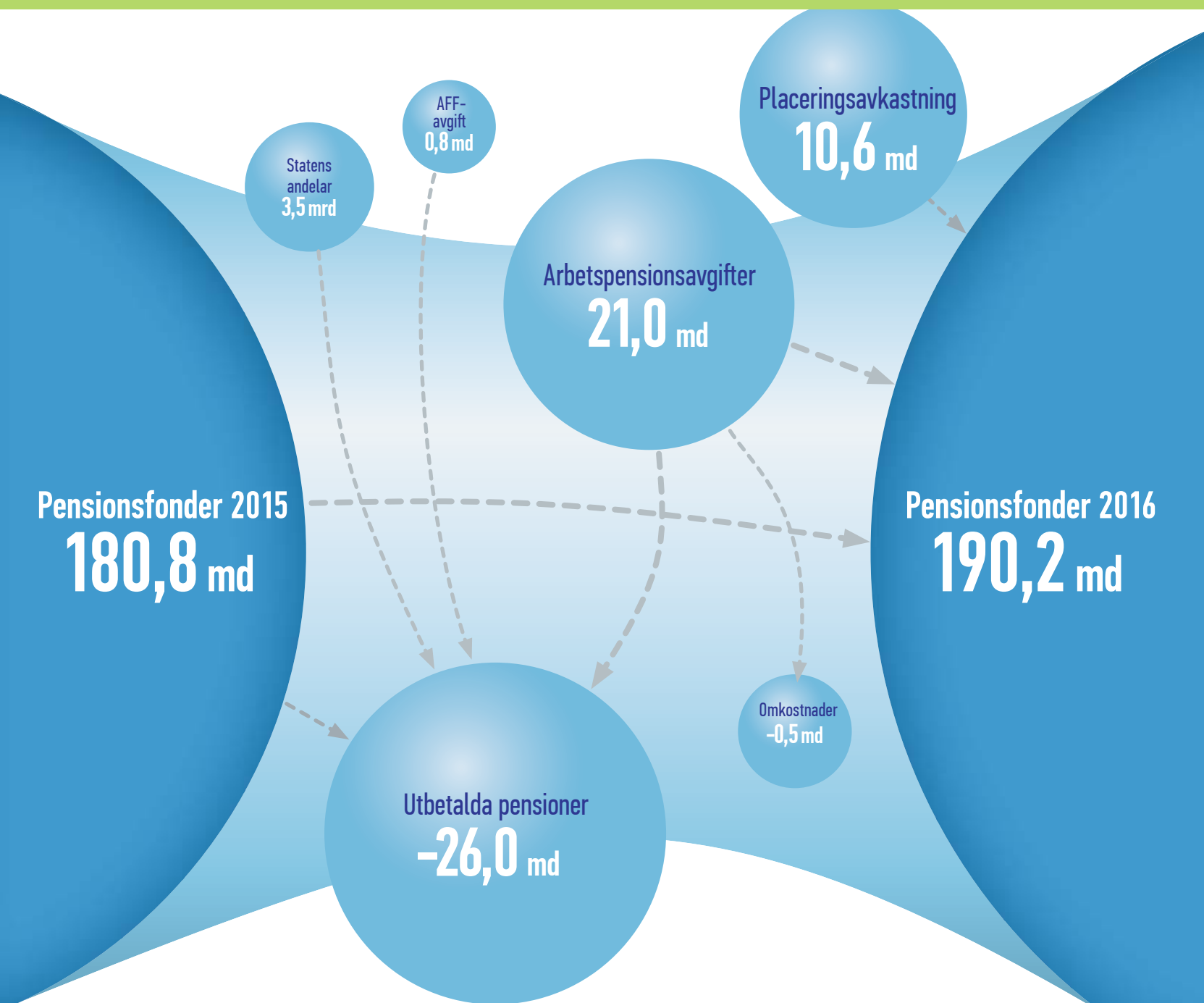
Bilaga

ARBETSPENSION

Bilagan ges ut av Pensionskyddscentralen
och Arbetspensionsförsäkrarna Tela

1:2017

Arbetspensionsanstaltens bokslutsuppgifter 2016

Placeringarna nästan 190 MILJARDER

God avkastning på placeringar gav ökade pensionstillgångar. I slutet av år 2016 var nettoplaceringsstillgångarna 188,5 miljarder euro.

TEXT OCH GRAFIK PETER HALONEN

Under de senaste åren har arbetspensionsförsäkrarna lyckats få god avkastning på olika förmögenhetsslag på bred front. Enligt TELA:s statistik var nettoplaceringsstillgångarna 188,5 miljarder euro i slutet av år 2016.

Positiva stämningar i synnerhet på aktiemarknaden har skapats av centralbankernas stimulerande penningpolitik och rätt bra ekonomiska siffror på olika håll i världen. Till resultatet bidrar också företagens resultatutveckling och olika ekonomiska aktörers syn på framtiden.

Risker finns förvisso också, såsom geopolitiska spänningar, eventuella politiska kriser i Europa, eventuella åtstramningsåtgärder av Förenta staternas centralbank och Europeiska centralbanken och skuldsättningen i världsekonomin.

PENSIONS FÖRSÄKRARNA är emellertid solventa och klarar därför bra av tidvisa svängningar på marknaden. Också i framtiden ska pensionsförsäkrarna hålla sig till det viktigaste rättesnöret för placeringsverksamheten, dvs. lönsamhet och trygghet.

Storleken på pensionsfonderna har också påverkats av att det numera betalas mer ut i pensioner än man kan samla in i systemet som arbetspensionsavgifter.

Enligt preliminära uppgifter samlades det inom hela pensionssektorn år 2016 in 2,3 miljarder euro från pensionsavgifterna till fonderna, medan det ur fonderna togs ut 3,5 miljarder. Det betyder att nettobeloppet som togs ur fonderna till pensioner år 2016 var 1,2 miljarder euro.

Denna nettosiffra kommer att öka hela tiden under kommande år i och med att pensionsutgifterna ökar snabbare än pensionsavgifterna. Det har varit en av avsikterna med pensionsfonderingen att penningflödet kommer att ändra riktning och gå till pensionärerna när befolkningen åldras.

PENSIONSTILLGÅNGARNA har spritts på olika placeringskategorier och också geografiskt. I slutet av december 2016 uppgick aktieplaceringarna och placeringarna av aktietyp till ca 95,3 miljarder euro (50,6 procent) ränteplaceringarna till ca 77,8 miljarder (41,2) och fastighetsplaceringarna till 15,4 miljarder (8,2).

I ett tidsperspektiv på ett tjugotal år, från år 1997 till år 2016, har aktieplaceringarna och placeringarna av aktietyp nominellt avkastat 7,4 procent i genomsnitt och reellt 5,7 procent.

Motsvarande siffror för ränteplaceringarna är 4,3 och 2,7 procent och för fastighetsplaceringarna 5,8 och 4,1 procent.

DE NOMINELLA och de reella avkastningssiffrorna skiljer sig från varandra. I figuren intill beskrivs de nominella och reella avkastningsprocenterna för arbetspensionsplaceringarna åren 1997–2016. Figuren visar hur stor del av placeringsåren som har varit avkastningsmässigt goda år. Några svagare stunder ryms visserligen med, t.ex. teknobubblan, finanskrisen och eurokrisen.

År 2016 blev placeringsavkastningen 6,0 procent och på grund av inflationen reellt lägre, dvs. 5,0 procent. Den långsiktiga genomsnittliga avkastningen under de senaste 20 åren har nominellt varit 5,9 och reellt 4,3 procent. Motsvarande siffror för förra året är 7,2 och 6,1 procent. Det har dock funnits svängningar, vilket syns när man studerar de senaste tio åren, då motsvarande avkastningssiffror stannade vid 4,5 och 2,8 procent.

DE LÅNGSIKTIGA avkastningssiffrorna för olika år kan skilja sig betydligt från varandra beroende på vilken tidsperiod som används vid beräkningen. Det väsentliga när man studerar avkastningssiffrorna är uppgiften hur väl pensionsförsäkrarna har lyckats med sin placeringsverksamhet inom ett långt tidsperspektiv. Man ska inte lägga alltför stor vikt vid förändringarna under ett kvartal eller ens under ett år.

På längre sikt ökar pensionsfonderna i sista hand enligt den ekonomiska tillväxten och inflationen. I Pensionsskyddscentralens långsiktiga prognos antas realavkastningen under de närmaste tio åren var 3,0.

Den antagna avkastningen i Pensionsskyddscentralens långsiktiga kalkyler ska inte förväxlas med avkastningskravet som fastställs i beräkningsgrunderna.

Pensionsförsäkrare inom den privata sektorn ska uppfylla avkastningskravet varje år. Om placeringsavkastningen inte räcker till, tas skillnaden från solvenskapitalet. ■

Beloppet 190,2 miljarder euro som anges i penningflödesstatistiken och på bilagans pärm avser summan av ansvarsskuld och värderingsdifferenser i fråga om ArPL-pensionsanstalter. I nettoplaceringsstillgångarna beaktas kontantsäkerheter och köpeskillingsfordringar till nettobelopp, och då blir tillgångarnas belopp 188,5 miljarder euro.

Nominell och reell avkastning på arbetspensionsplaceringar 1997–2016

i procent av bundet kapital

TELA

Arbetspensionsanstaltens nyckeltal år 2016

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	Keva/ SPF (StaPL)	Keva (KomPL)	KCF (KyPL)	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 777 646	18 567	26 748	7 360	65 125	135 000	520 000	18 000	
Pensionstagare (antal) *	1 059 227	19 652	25 583	8 379	121 485	259 000	387 000	18 700	
Lönesumma/arbetsinkomst (mn €)	56 972,9	1 026,4	1 145,5	258,1	1 319,0	6 041,0	16 888,0	508,4	84 159,3

Inkomst (mn €)

Premieinkomst **	13 564,0	241,4	263,2	58,8	182,2	1 516,0	5 151,1	197,7	21 174,5
Nettointäkter av placeringsverksamheten enligt resultaträkningen	4 519,6	153,0	140,1	36,3	3,7	568,4	3 334,0	73,2	8 828,3
Sammanlagt	18 083,6	394,4	403,3	95,1	185,9	2 084,4	8 485,1	270,9	30 002,8

Kostnader (mn €)

Pensionsutgift/Utbetalda pensioner ***	14 231,6	285,2	310,3	125,4	796,1	4 467,2	4 748,6	193,9	25 158,3
Totala driftskostnader ****	401,3	5,2	6,6	4,4	16,9	18,1	50,7	3,6	506,8
Sammanlagt	14 632,9	290,4	316,9	129,8	813,0	4 485,3	4 799,3	197,5	25 665,2

Tillgångar och ansvar

Ansvarsskuld (mn €)	91 614,8	2 764,0	2 852,4	827,2	108,4	-	-	-	98 166,8
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, mn €)	110 888,1	3 230,1	3 276,6	1 061,3	276,5	18 767,0	48 523,8	1 423,5	187 446,9
Fördelning av placeringarna (basfördelning enligt verkligt värde, %)									
Räntepaceringar	37,8	48,5	35,3	12,1	50,7	46,7	45,5	35,9	40,4
Aktieplaceringar	39,6	38,9	37,2	51,8	30,8	45,0	42,2	42,4	41,3
Fastighetsplaceringar	11,1	10,3	21,5	29,5	17,2	2,9	6,2	21,7	9,3
Övriga placeringar	11,6	2,4	5,9	6,6	1,2	5,3	6,2	0,0	9,0
Sammanlagt	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (%)	5,1	7,1	5,6	6,7	3,3	6,7	7,4	7,9	5,9
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde (mn €)	5 423,0	217,4	174,5	67,7	9,2	1 189,5	3 334,0	103,6	10 518,9
Solvenskapital (mn €)	24 547,1	918,0	918,0	395,6	-	-	-	-	-
Solvensgrad (%)	28,0	39,7	37,8	58,8	-	-	-	-	-

* En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter

** I premieinkomsten ingår inte den andel som bekostas ur statsbudgeten, FöPL 141,5 mn €, SjPL 56,6 mn €, LFöPL 638,2 mn € och StaPL 2 685,4 mn €.

*** Inkl. Arbetslöshetsförsäkringsfondens avgift bortsett från Keva (KomPL och StaPL) samt KCF, där den ingår i premieinkomsten.

**** Exkl. placeringsverksamhetens kostnader

ARBETSPENSIONSANSTALTERNAS BOKSLUTSSIFFROR ÅR 2016

Varma		Ilmarinen		Elo		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾

FÖRSÄKRADE (antal)

ArPL	493 890	1,4 %	502 000	0,3 %	407 622	2,4 %	103 000	0,0 %	56 503	5,6 %	11 263	2,0 %	1 574 278	1,4 %
FöPL (-försäkringar)	36 000	-3,7 %	61 486	-0,6 %	84 578	-0,6 %	9 620	7,3 %	10 457	-2,6 %	1 227	-2,0 %	203 368	-0,9 %
Sammanlagt	529 890	1,1 %	563 486	0,2 %	492 200	1,8 %	112 620	0,6 %	66 960	4,2 %	12 490	1,6 %	1 777 646	1,1 %

PENSIONSTAGARE (antal)

Sammanlagt	340 100	0,9 %	329 323	1,9 %	219 725	1,4 %	135 337	-2,0 %	30 351	2,7 %	4 391	3,0 %	1 059 227	1,0 %
------------	---------	-------	---------	-------	---------	-------	---------	--------	--------	-------	-------	-------	-----------	-------

INKOMST (mn €)

Premieinkomst

ArPL-premieinkomst	4 490,9	2,5 %	4 007,9	0,9 %	2 898,9	6,2 %	674,9	4,6 %	447,3	4,8 %	39,5	0,1 %	12 559,4	3,0 %
FöPL-premieinkomst	187,1	-4,5 %	334,5	-1,5 %	422,6	-1,3 %	38,4	10,8 %	61,5	-1,7 %	4,0	-2,8 %	1 048,1	-1,6 %
Överföringsavgifter och återförsäkring	-2,9	-2800,0 %	-40,5	7,2 %	0,0		0,0		0,0		0,0		-43,4	0,8 %
Premieinkomst sammanlagt	4 675,1	2,2 %	4 301,8	0,8 %	3 321,5	5,2 %	713,3	4,9 %	508,9	4,0 %	43,4	-0,2 %	13 564,0	2,6 %
Nettointäkter av placeringsverksamheten i resultaträkningen	2 097,9	1255,2 %	1 259,5	-51,6 %	777,2	-10,3 %	275,4	113,4 %	102,6	-45,7 %	7,0	-62,7 %	4 519,6	14,1 %
Sammanlagt	6 773,0	43,2 %	5 561,3	-19,1 %	4 098,7	1,9 %	988,6	22,2 %	611,5	-9,9 %	50,4	-19,0 %	18 083,7	5,3 %

KREDITFÖRLUSTER (mn €)

	20,1	16,9 %	11,2	-17,1 %	22,0	14,0 %	5,3	-34,5 %	3,5	-28,6 %	0,1	0,0 %	62,2	-1,4 %
--	------	--------	------	---------	------	--------	-----	---------	-----	---------	-----	-------	------	--------

PENSIONSUTGIFT (mn €)

ArPL	5 076,5	3,1 %	4 267,0	3,3 %	2 610,9	4,7 %	1 131,0	0,3 %	357,7	4,7 %	26,3	5,9 %	13 469,3	3,3 %
FöPL	268,7	3,6 %	379,5	3,8 %	371,2	2,2 %	9,3	27,9 %	65,9	4,5 %	4,6	4,0 %	1 099,2	3,4 %
Sammanlagt	5 345,3	3,1 %	4 646,5	3,3 %	2 982,0	4,4 %	1 140,3	0,5 %	423,6	4,7 %	30,8	5,6 %	14 568,6	3,3 %
Kostnadsfördelning	-340,5	2,3 %	-51,7	5,5 %	328,6	13,6 %	-347,7	6,9 %	62,5	5,6 %	11,8	-1,4 %	-337,0	19,0 %
Sammanlagt	5 004,8	3,5 %	4 594,8	3,4 %	3 310,7	5,2 %	792,6	4,0 %	486,1	4,8 %	42,6	3,6 %	14 231,6	4,0 %

TOTALA DRIFTKOSTNADER (mn €)

Anskaffning av försäkringar	8,1	-15,6 %	13,1	3,9 %	19,9	5,0 %	5,1	-5,7 %	3,8	-0,4 %	0,2	-7,5 %	50,3	-0,8 %
Omkostnader för försäkringar	38,8	-13,6 %	42,4	-3,4 %	38,7	10,7 %	11,0	-2,0 %	5,3	-2,1 %	0,2	-30,4 %	136,4	-3,0 %
Lagstadgade avgifter	11,0	-6,8 %	10,3	-6,9 %	7,7	-4,2 %	1,8	1,1 %	1,2	-4,1 %	0,1	-10,5 %	32,1	-5,7 %
Övriga administrativa kostnader	19,8	32,9 %	16,5	-16,7 %	10,8	0,6 %	5,4	5,3 %	4,0	8,5 %	0,9	10,1 %	57,3	4,2 %
Driftskostnader sammanlagt	77,7	-4,4 %	82,3	-5,8 %	77,1	6,0 %	23,2	-1,1 %	14,3	0,9 %	1,4	-1,5 %	276,0	-1,6 %
Omkostnader för ersättningsrörelsen	33,9	-0,9 %	35,6	8,5 %	26,2	1,9 %	9,8	9,9 %	5,0	3,2 %	0,3	45,1 %	110,8	3,8 %
Omkostnader för arbetshälsoverksamheten	5,7	-6,6 %	4,7	-7,8 %	2,6	-52,9 %	0,7	-24,9 %	0,6	8,0 %	0,0		14,3	-21,4 %
Omkostnader för placeringsverksamheten	20,6	-10,8 %	24,5	-3,2 %	24,0	7,1 %	10,1	15,5 %	6,7	5,8 %	0,8	10,0 %	86,7	0,1 %
Övriga kostnader	0,0		0,0		0,0	0,0 %	0,0		0,0		0,0		0,0	0,0 %
Totala driftskostnader sammanlagt	137,9	-4,6 %	147,2	-2,3 %	129,9	2,8 %	43,8	4,2 %	26,7	2,8 %	2,5	6,6 %	488,0	-0,8 %

Totala driftskostnader i % av premieinkomsten	2,9	-0,2	3,4	-0,1	3,9	-0,1	6,1	0,0	5,2	-0,1	5,7	0,4	3,6	-0,1
Driftskostnader i % av omkostnadsinkomsten ¹⁾	72,0	-2,0	74,9	-0,6	76,7	5,3	74,6	-3,3	91,7	-1,2	91,2	6,6	75,3	0,3

FÖRDELNING AV TOTALA DRIFTKOSTNADER

Anskaffning av försäkringar	5,9	-0,8	8,9	0,5	15,3	0,3	11,7	-1,2	14,4	-0,5	10,0	-1,5	10,3	0,0
Omkostnader för försäkringar	28,1	-2,9	28,8	-0,3	29,8	2,1	25,1	-1,6	19,9	-1,0	6,3	-3,3	27,9	-0,6
Lagstadgade avgifter	8,0	-0,2	7,0	-0,4	5,9	-0,4	4,0	-0,1	4,4	-0,3	4,2	-0,8	6,6	-0,3
Övriga administrativa kostnader	14,4	4,1	11,2	-1,9	8,3	-0,2	12,3	0,1	15,0	0,8	34,7	1,1	11,7	0,6
Driftskostnader sammanlagt	56,3	0,1	55,9	-2,1	59,4	1,8	53,0	-2,8	53,7	-1,0	55,1	-4,6	56,6	-0,5
Omkostnader för ersättningsrörelsen	24,6	0,9	24,2	2,4	20,2	-0,2	22,5	1,2	18,9	0,1	11,4	3,0	22,7	1,0
Omkostnader för arbetshälsoverksamheten	4,1	-0,1	3,2	-0,2	2,0	-2,4	1,5	-0,6	2,2	0,1	0,6	0,5	2,9	-0,8
Omkostnader för placeringsverksamheten	14,9	-1,0	16,6	-0,2	18,5	0,7	23,0	2,3	25,1	0,7	32,9	1,0	17,8	0,2
Övriga kostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totala driftskostnader sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100	

ANSVARSSKULD (mn €)	33 501,3	5,1 %	31 458,7	2,7 %	18 527,4	3,8 %	5 365,5	3,0 %	2 493,4	4,4 %	268,6	2,3 %	91 614,8	3,9 %
----------------------------	----------	-------	----------	-------	----------	-------	---------	-------	---------	-------	-------	-------	----------	-------

1) Utan driftskostnader för placeringsverksamhet och arbetshälsa och lagstadgade avgifter

2) Pensions-Alandias överföring till kundåterbärningar ingår också överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

3) I kolumnen Förändring, % anges förändringen i procent, om siffran har angetts i euro i kolumnen 2015. Om det i kolumnen 2015 anges en procentsats, anges förändringen i procentenheter.

Varma		Ilmarinen		Elo		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾	2016	förändring, % ³⁾

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, mn €)

Ränteplasseringar	13 695,1	2,0 %	15 720,7	1,0 %	8 352,2	0,3 %	2 686,0	2,7 %	1 300,7	1,0 %	131,9	-3,5 %	41 886,6	1,3 %
Aktieplasseringar	18 332,5	5,7 %	15 321,8	6,4 %	7 435,5	11,7 %	1 718,0	-0,8 %	942,4	-2,3 %	114,4	15,6 %	43 864,6	6,5 %
Fastighetsplaceringar	3 642,9	-6,7 %	4 199,6	6,7 %	2 855,9	1,7 %	1 145,0	13,8 %	377,5	24,1 %	37,7	6,3 %	12 258,6	2,2 %
Övriga placeringar	7 181,7	8,7 %	1 972,2	1,5 %	2 863,7	5,2 %	535,0	-3,6 %	307,5	54,4 %	18,1	-14,9 %	12 878,2	6,9 %
Sammanlagt	42 852,2	3,8 %	37 214,4	3,8 %	21 507,3	4,8 %	6 084,0	3,0 %	2 928,1	6,3 %	302,1	3,3 %	110 888,1	4,0 %

FÖRDELNING AV PLACERINGAR (basfördelning enligt verkligt värde, %)

Ränteplasseringar	32,0	-0,6	42,2	-1,2	38,8	-1,8	44,1	-0,1	44,4	-2,3	43,7	-3,1	37,8	-1,0
Aktieplasseringar	42,8	0,8	41,2	1,0	34,6	2,1	28,2	-1,1	32,2	-2,8	37,9	4,0	39,6	0,9
Fastighetsplaceringar	8,5	-1,0	11,3	0,3	13,3	-0,4	18,8	1,8	12,9	1,9	12,5	0,3	11,1	-0,2
Övriga placeringar	16,8	0,8	5,3	-0,1	13,3	0,1	8,8	-0,6	10,5	3,3	6,0	-1,3	11,6	0,3
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100	

NETTOAVKASTNING AV PLACERINGSVERKSAMHETEN ENLIGT VERKLIGT VÄRDE (%)

Avkastning på bundet kapital	4,7	0,5	4,8	-1,2	5,6	0,6	6,6	2,9	6,6	0,8	4,6	-0,1	5,1	0,1
------------------------------	-----	-----	-----	------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	-----	-----

RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT (mn €)

Försäkringsrörelsens resultat	-37,8	-265,1 %	-35,5	-210,2 %	-47,7	-3080,0 %	18,9	-0,8 %	1,7	-79,5 %	0,6	-64,7 %	-99,8	-220,9 %
Placeringsrörelsen resultat enligt verkligt värde	441,5	300,7 %	410,5	0,9 %	349,3	7377,1 %	135,9	240,1 %	75,6	283,8 %	3,1	287,5 %	1 415,9	1242,1 %
Omkostnadsresultat	39,0	8,0 %	36,1	2,0 %	29,1	-19,6 %	10,6	18,2 %	1,6	14,3 %	0,1	-66,7 %	116,5	-1,6 %
Övrigt resultat	14,3	650,0 %	-5,9	0,0 %	3,2	0,0 %	1,6	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	13,2	607,2 %
Resultat totalt	456,9	379,3 %	405,2	-14,6 %	333,8	1016,4 %	167,0	342,0 %	79,0	169,6 %	3,9	44,4 %	1 445,8	376,2 %
% av ArPL-premieinkomsten	10,2	13,9	10,1	-1,8	11,5	10,4	24,7	35,4	17,7	10,8	9,9	3,0	11,5	9,0
% av ansvarsskulden	1,4	1,9	1,3	-0,3	1,8	1,6	3,1	4,4	3,2	1,9	1,5	0,4	1,6	1,2
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	1 952,7	16,3 %	1 743,3	-15,8 %	1 147,4	15,9 %	382,1	81,1 %	184,2	21,7 %	13,3	0,8 %	5 423,0	6,0 %
Avkastningskrav på ansvarsskulden	-1 511,2	20,5 %	-1 332,7	19,9 %	-798,1	19,8 %	-246,2	20,1 %	-108,6	17,5 %	-10,2	17,7 %	-4 007,0	20,1 %
Sammanlagt dvs. placeringsverksamhetens resultat enligt verkligt värde	441,5	300,7 %	410,5	0,9 %	349,3	7531,9 %	135,9	240,1 %	75,6	283,8 %	3,1	287,5 %	1 415,9	1240,8 %

ÖVERFÖRING TILL KUNDÅTERBÄRINGAR²⁾

Överföring till kundåterbäringar (mn €)	121,0	5,2 %	102,0	4,1 %	58,3	0,2 %	12,4	21,7 %	7,1	16,4 %	1,1	-74,4 %	301,9	3,5 %
% av ArPL-lönesumman	0,6	0,0	0,6	0,0	0,5	0,0	0,5	0,1	0,4	0,0	0,3	-1,0	0,6	0,0
% av ArPL-premieinkomsten	2,7	0,1	2,5	0,1	2,0	-0,1	1,8	0,3	1,6	0,2	2,8	-8,1	2,4	0,0

SOLVENSKAPITAL (mn €)

Eget kapital (efter avdrag för föreslagen vinstutdelning)	118,9	4,7 %	103,9	4,4 %	101,3	0,0 %	56,4	4,4 %	17,0	-6,9 %	1,2	5,5 %	398,7	2,8 %
Ackumulerade bokslutsdispositioner	-0,7	12,5 %	5,1	5,2 %	0,7	2,9 %	0,8	60,0 %	1,8	-1,7 %	0,0		7,7	9,1 %
Värderingsdifferens mellan tillgångarnas verkliga värde och bokförda värde i balansräkningen	9 626,0	-1,4 %	5 964,2	9,1 %	3 298,0	12,9 %	898,3	13,6 %	490,7	19,9 %	38,5	19,8 %	20 315,6	4,8 %
Ofördelat tilläggsförsäkringsansvar	-578,3	46,6 %	1 522,6	-9,6 %	545,2	-8,8 %	-297,0	3,7 %	51,4	-17,0 %	38,4	-9,5 %	1 282,3	28,9 %
Utjämningsbelopp	1 034,5	-11,6 %	927,6	-11,5 %	353,0	-21,7 %	213,4	-8,3 %	124,5	-3,5 %	11,5	-0,6 %	2 664,6	-12,5 %
Åtaganden utanför balansräkningen	0,0	0,0 %	-22,1	-14,4 %	0,0	0,0 %	-4,0	0,0 %	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %	-26,1	-35,2 %
Övriga	-1,0	87,2 %	-41,4	0,9 %	-27,4	11,3 %	-22,3	-21,9 %	-3,6	4,6 %	0,0	0,0 %	-95,6	6,7 %
Solvenskapital sammanlagt	10 199,5	2,4 %	8 460,0	2,6 %	4 270,9	5,7 %	845,5	12,6 %	681,6	10,5 %	89,6	2,6 %	24 547,1	3,6 %
Solvensgrad, %	30,9	-0,5	29,2	-0,4	24,3	0,2	15,5	1,3	29,5	1,4	41,0	-0,9	28,0	-0,2
Solvenskapital / solvensgräns	1,9	0,0 %	2,0	-2,0 %	1,8	-10,0 %	1,4	0,0 %	2,6	18,2 %	3,1	-11,4 %	1,9	-2,0 %
Solvensgräns i % av ansvarsskulden vid beräkningen av solvensgränsen	16,5	-0,3	14,6	0,1	13,5	1,5	11,1	1,0	11,3	-1,3	12,0	0,0	14,6	0,2
Fördelat tilläggsförsäkringsansvar	122,0	6,1 %	102,0	3,4 %	58,5	0,3 %	12,5	21,8 %	7,1	15,8 %	1,0	0,0 %	303,0	4,8 %
PERSONAL (medeltal)	540	-1,6 %	538	0,6 %	451	-1,5 %	231	1,8 %	149	4,2 %	2	0,0 %	1 911	-0,2 %

Decimalerna har avrundats.

TILLGÅNGARNA SKA TRYGGAS

under alla omständigheter

Med solvens avses att tillgångarna räcker till för att täcka åtagandena.

TEXT: MIKKO KUUSELA

Trygghetsprincipen är en viktig del av försäkringsverksamheten. Solvensen och solvenskraven är centrala uttryck för trygghetsprincipen.

Syftet med solvensregleringen är att lägga en ribba som solvensen inte får underskrida utan påföljder. Var ribban för solvensen läggs beror på försäkringsanstaltens risker. Ju större risk, desto högre ligger solvensgränsen, och den ribban ska man komma över.

NYA SOLVENSBESTÄMMLER trädde i kraft i början av året. Det var fråga om slutpunkten för ett trefasigt projekt som inleddes till följd av finanskrisen. I denna sista fas genomfördes en totalreform av sättet att beräkna solvensgränsen. Reformen gäller arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn.

Olika slag av risker noggrannare än förr. En precisare beräkning ger också tillsynsmyndigheten redskap för bättre analys av riskerna.

FÖR BERÄKNINGEN av solvensgränsen har det fastställts 18 olika riskklasser. Största delen av riskerna hänför sig till placeringsrisker. Indelningen av riskerna är finmaskigast i fråga om de mest centrala riskerna, dvs. kreditmarginalrisken och framför allt aktierisken.

Solvensgränsen beräknas genom att till alla placeringar och ansvarsskulden hänföra de risker som påverkar dem, beräkna förlustantaganden (*stress*) för riskerna och kombinera riskvärdena som erhållits på detta sätt (*förluster i euro*) till en siffra med hjälp av en korrelationsmatris.

SOLVENSGRÄNSEN beräknas på ett enhetligt sätt för alla pensionsanstalter. Trots det ger solvensgränsen inte nödvändigtvis en heltäckande eller ens till alla delar rättvisande bild av en enskild pensionsanstalts risker

Exempelvis kan aktieportföljen vara koncentrerad på en viss bransch, vilket kan medföra att riskprofilen skiljer sig från mekaniska formler.

Artikelförfattaren **Mikko Kuusela** arbetar som byråchef vid Finansinspektionen.

Därför är det viktigt att pensionsanstalterna bedömer riskerna i sin verksamhet självständigt, omfattande, med olika tidshorisonter och olika redskap, såsom stresstest. Risk- och solvensbedömningen ska ses som en del av planeringen och styrningen av pensionsanstaltens verksamhet.

Pensionsanstaltens styrelse ska ha en betydande roll vid bedömningen och utvecklingen av bedömningen.

NY LAGSTIFTNING om risk- och solvensbedömningen trädde också i kraft i början av året. I lagstiftningen behandlas risk- och solvensbedömningen med lätt hand, i praktiken endast en lagparagraf, var innehåll framgår av regeringspropositionen.

Därför har pensionsanstalterna ganska fria händer att göra bedömningen såsom de finner bäst. Finansinspektionen följer dock bedömningarna och ger vid behov återkoppling på dem. Vi ser detta som en viktig del av identifieringen av riskerna, förståelsen av dem och hela pensionsanstaltens verksamhet överlag.

SOLVENSREGLERINGEN gäller arbetspensionsanstalterna inom den privata sektorn. Den gäller inte pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn på grund av att finansieringslogiken för de offentliga pensionssystemen är helt annorlunda.

Pensionsanstalterna inom den offentliga sektorn omfattas inte heller av regleringen av risk- och solvensbedömningen, även om olikheterna i finansieringslogiken inte i detta avseende utgör hinder för reglering. ■

Solvensen synas hela tiden

En pensionsanstalt ska dimensionera sina placeringsrisker så att den håller sig ovanför sin solvensgräns.

TEXT: ANNE IIVONEN ■ FOTO: ARBETSPENSIONSANSTALTERNÄ

I början av året trädde en del ändringar i kraft i solvensbestämmelserna i fråga om placeringsverksamheten och riskhanteringen. Sakkunniga på pensionsanstalterna för den privata sektorn ger här sin syn på hur ändringarna har påverkat det vardagliga arbetet.

Vi ställde frågor om hur placeringsverksamheten har påverkats till placeringsdirektörerna **Niina Bergring** på Veritas och **Mikko Mursula** på Ilmarinen och verkställande direktör **Erkko Ryyänen** på OP-Eläkekassa. Ur riskhanteringsperspektiv talar ekonomidirektör

Pekka Pajamo på Varma och direktörerna med ansvar för ekonomi och riskhantering **Matias Klemelä** på Etera och **Erja Ketko** på Elo.

Siffrorna vid de intervjuade personerna talar om respektive pensionsanstalts solvens. Ju högre siffra, desto solventare pensionsanstalt.

Vad förändrades genom solvensreformen?

Erkko Ryyänen på OP-Eläkekassa svarar att man i stället för att känna till helhetsrisken nu

måste veta exaktare vilka marknadsrisker marknadsvärdet av en placering är utsatt för.

– T.ex. vid finanskrisen år 2008 var största negativa effekterna förknippade med kreditriskens storlek och hävstångseffekten i extrema scenarier.

– De kan undvikas i och med att hävstångseffekten i indirekta placeringar enligt de nya reglerna påverkar det riskkapital som är bundet till instrumentet.

OP-Eläkekassas solvensnivå är 34,8 % och solvensställning 2,2.

Mikko Mursula på Ilmarinen understryker vikten av gemensamma spelregler.

– Solvensgränsen är en tillsynsgräns, vars syfte är att förhindra att pensionsanstalten tar orimliga risker i förhållande till sin förmåga att bära dem.

– Nu bestäms gränsen enligt enhetligare beräkningsregler i alla arbetspensionsbolag.

Själva saken, att trygga utbetalningen av pensioner, är kärnan i allt.

– Ju högre solvens bestämmelserna förutsätter, desto mindre riskhaltiga förmögenhetsposter, såsom aktier, får det finnas i placeringsportföljen, säger Mursula.

Ilmarinens solvensnivå är 29,2 % och solvensställning 2,0.

Niina Bergring på Veritas säger detsamma. I det nya regelverket beaktas placeringsriskerna noggrannare och väsentliga omständigheter betonas.

– Vi talar inte längre om placeringsstrategi utan om solvensstrategi.

– Den praktiska placeringsverksamheten påverkades dock mycket lite. Logiken i beräkningarna kom närmare de verktyg för strategisk allokering som vi redan hade i bruk.

Veritas' solvensnivå är 29,5 % och solvensställning 2,6.

Pekka Pajamo på Varma konstaterar att solvensreformen och de styrningsprinciper för fondering som pensionsreformen medförde påverkar helheten.

– Ambitionen är att beakta riskerna noggrannare. När

en ökning av aktievikten ökar riskerna i placeringarna, beaktas detta i beräkningen av gränsen och kravet på en risk- och solvensbedömning.

– Det nya regelverket knyter riskhanteringen tydligare till en del av pensionsanstaltens strategiska planering och samlar ihop riskanalyserna. Vi hoppas att det med tiden för med sig gemensamma best practices för branschen, säger Pajamo.

Varmas solvensnivå är 30,9 % och solvensställning 1,9.

Matias Klemelä på Etera ser ingen stor omvälvning.

– Troligen förändras riskhanteringsrollen inte mycket till följd av reformerna.

– Alla bolag har sina egna interna riskhanteringsmetoder. Myndighetskraven är bara en synvinkel på bolagens risker och riskhantering, säger Klemelä.

– Kapitalkravet på portföljen bevakas ständigt, precis som man gjorde medan de tidigare solvensbestämmelserna var i kraft. Lagändringen har alltså inte direkt påverkat bolagets riskhantering.

Eteras solvensnivå är 15,5 % och solvensställning 1,4.

Erja Ketko på Elo ser inte heller någon stor förändring. Riskhantering har alltid varit en inbyggd del av verksamheten inom finansbranschen.

– Ändringarna är en fortsättning och en förstärkning av den tidigare utvecklingen.

Den mera detaljerade beskrivningen av riskerna syns i hur valutarisken, ränterisken eller fonderna behandlas vid beräkningen av solvensgränsen.

– ORSA stärker i sin tur sambandet mellan styrelsens strategiska beslutsfattande och riskhanteringen, summerar Ketko. ■

Elos solvensnivå är 24,3 % och solvensställning 1,8.

AKTIEVIKTENS ÖKNING (ALF)

spelar också en roll. – Ökningen av aktieavkastningsbundenheten i pensionsanstaltens ansvarsskuld från tio till tjugo procent gör det möjligt för både enskilda bolag och samtidigt för hela pensionssystemet att ha mera aktieplaceringar, fortsätter Mursula.

– När den förväntade avkastningen på ränteplaceringar är låg och den förväntade avkastningen varierar mycket, har möjligheten till aktieavkastning med högre risk betydelse, betonar Ryyänen.

FONDERNA har bara ett syfte

Varje euro finns för bara ett ändamål: utbetalning av pensioner i dag och i framtiden.

TEXT: MINNA LEHMUSKERO

Bokslutssiffrorna visar att pensionsfonderna, som arbetspensionsförsäkrarna förvaltar, uppgår till nästan 190 miljarder euro. Fast tillgångarna är stora, finns det inte en enda euro överlops i summan. Varenda en finns till för bara ett ändamål: utbetalningen av pensioner idag och i framtiden.

Största delen av den stora förmögenheten utgör täckning för pensioner som betalas idag och som börjar betalas i framtiden, medan en del utgör en buffert för placerings- och försäkringsverksamhets risker. Också bufferfonderna kommer att användas till att betala ut pensioner – förr eller senare.

PENSIONS FONDERNA innehåller bara en del av de pengar som behövs till pensioner idag och i framtiden. Största delen av de löpande pensionerna finansieras varje år med arbetspensionsavgifter, som arbetsgivarna och arbetstagarna betalar.

Inom den privata sektorn läggs en liten del av respektive års arbetspensionsavgift åt sidan för att bilda en pensionsfond. Fonden och avkastningen på den används till att betala pensioner.

I dagsläget uppgår de intjänade pensionerna som ska betalas i framtiden, dvs. det totala pensionsansvaret, till mer än

Laura Rihela

Artikelförfattaren Minna Lehmuskero arbetar som direktör för analysfunktionen på Arbetspensionsförsäkrarna TELA.

600 miljarder euro inom arbetspensionssystemet.

Av denna andel finns bara knappt 200 miljarder euro, som nämnts ovan, i fonderna. Resten finansieras med de arbetspensionsavgifter som årligen tas ut.

FÖR ATT arbetspensionsavgifternas nivå också i framtiden ska vara rimlig, måste man ta väl hand om de fonder som redan har samlats in. Arbetspensionsförsäkrarna gör sin andel genom att placera pengarna räntabelt och tryggt.■

Ordlista

FONDERINGSSKYLDIGHET Årlig avkastning som pensionsansvaren ska krediteras med. Definierar hur ArPL- och SjöPL-pensionsanstalterna årligen ska förränta sina fonder.

FÖRSÄKRINGSTEKNISK ANSVARSSKULD Den försäkringstekniska ansvarsskuld är en uppskattning av bolagens framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats. Den antecknas i bokslutet.
KUNDÅTERBÄRING En återbäring till ArPL-försäkringstagarna i form av en sänkning av ArPL-försäkringsavgifterna för avtalsarbetsgivare. Återbäringarna fördelas på försäkringarna i proportion till de samlade fonderna och inbetalda avgifterna. Arbetstagarna får en motsvarande sänkning av arbetstagarens pensionsavgift som tas ut från lönen. Det belopp som används till kundåterbäringarna bestäms utifrån pensionsbolagets solvens och ormkostnadsöverskott. Kundåterbäringen utdelas ur det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret.

NOMINELL AVKASTNING Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna, där också höjningen av konsumentpriserna är medräknad.

OFÖRDELAT TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR Det ofördelade tilläggsförsäkringsansvaret är en sådan del av ansvarsskuld som är avsedd att utgöra en buffert mot svängningar i placeringsverksamheten. Vid granskning av solvensen räknas den som en del av solvenskapitalet.

OMKOSTNADSDEL I arbetspensionsbolag en del av ArPL-försäkringsavgiften, med vilken man täcker kostnaderna för t.ex. skötseln av försäkringar, prövningen av pensionsansökningar och utbetalningarna.
ORSA Företagets egen risk- och solvensbedömning (Own Risk and Solvency Assessment) är styrelsens och ledningens verktyg för styrning och strategiska beslut. Stöder riskhanteringen.

REALAVKASTNING Den årliga procentuella avkastningen på arbetspensionsfonderna som överstiger konsumentprisernas utveckling.

SOLVENS NIVÅ Solvensnivån räknas som solvenskapitalets förhållande till ansvarsskuld utan ofördelat tilläggsförsäkringsansvar och utjämningsbelopp.

SOLVENSGRÄNS Solvensgränsen fastställs så att det med stor sannolikhet finns solvenskapital kvar ännu efter ett år med beaktande av försäkringsrörelsens risker och fördelningen av placeringarna i olika tillgångslag.

SOLVENS KAPITAL Från början av år 2013 mäts solvensen med solvenskapitalet, där också utjämningsbeloppet räknas med. Det är en buffert mot både placeringsrisker och försäkringsrisker.

UTJÄMNINGSBELOPP Utjämningsbeloppet är en buffert för försäkringsrörelsen. Det finns till med tanke på variationer hur länge ålderspensioner betalas och hur många invalidpensioner som beviljas. Det är också en buffert mot premieförluster.

VÄRDERINGS DIFFERENS Skillnaden mellan det verkliga värdet och det bokförda värdet på placeringar.

Sakkunniga som sammanställt bilagan

PETER HALONEN
Analytiker, TELA

SEIJA LEHTONEN
Matematiker, TELA

EEVA PUUPERÄ
Kostnadsfördelnings-
specialist, PSC

MAIJA SCHRALL
Statistikplanerare,
TELA

REDAKTION: Anne Iivonen,
Pensionskyddscentralen
GRAFISK FORMGIVNING: Markku
Laitinen, Aste Helsinki Oy
PERSONFOTON: Pensionsanstalternas
bildbanker
UTGIVARE: Pensionskyddscentralen
och Arbetspensionsförsäkrarna TELA

Bokslutsuppgifterna publiceras i Arbetspension 1:2017, som e-tidskrift på www.työeläkelehti.fi och på Etk.fi och Tela.fi

 Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

 TELA